

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1255/2022
09.03.2022. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Гордане Комненић, Драгане Миросављевић, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хаџића чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Иван Нинић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2166/21 од 27.10.2021. године, у седници одржаној 09.03.2022. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 2166/21 од 27.10.2021. године.

УКИДАЈУ СЕ: пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 2166/21 од 27.10.2021. године и пресуда Основног суда у Новом Саду П 26614/20 од 05.07.2021. године, па се предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 26614/20 од 05.07.2021. године, ставом првим изреке, одлучено је да се тужбени захтев усваја. Ставом другим изреке, тужена је обавезана да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове и патњу за нарушен лични породични живот тужиле, трпљење неизвесности, неодговарање државних органа и намерно скривање и заташкавање информација о стварној судбини њеног детета, сина, рођеног ...1980. године, због реакција и ставова надлежних органа који су показали крајњу незаинтересованост да се утврди где је и каква је судбина њеног детета, исплати износ од 1.250.000,00 динара, са законском затезном каматом, почев од 05.07.2021. године, па до исплате, као и да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 192.225,00 динара, са законском затезном каматом, почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Апелациони суд у Новом Саду је, пресудом Гж 2166/21 од 27.10.2021. године, ставом првим изреке, жалбу одбио, а пресуду Основног суда у Новом Саду П 26614/20 од 05.07.2021. године, потврдио. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за досуду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је изјавила благовремену ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне

примене материјалног права и предложила да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. став 1. Закона о парничном поступку.

Одредбом члана 404. став 1. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/11...18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права.

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови за одлучивање о ревизији тужене, као изузетно дозвољеној, ради уједначавања судске праксе у погледу пасивне легитимације и правног основа потраживања које је предмет ове парнице.

Из тих разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. Закона о парничном поступку и утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца се породила ...1980. године на Клиници за акушерство и гинекологију "Бетанија" Нови Сад, око 21,00 час, па јој је речено да је родила здраво мушко дете, које је, по рођењу, добило оцену 8/10. Сутрадан ујутру је докторка тужилцу обавестила да је њено дете у 04,15 часова преминуло. Из болнице, тужилца је отпуштена ...1980. године, а њен супруг је тражио да преузме дете, ради сахране, међутим, једна од сестара му је одговорила да је пракса болнице да они врше сахрану. Добила је отпусну листу у којој је наведено да је дете преминуло у 02,15 часова и да је по рођењу имало 2.300 грама и било дуго 47 цм, док се тужилца сећала да јој је, на порођају, речено да је беба била тешка 2.400 грама и дугачка 48 цм. У изворнику матичне службе постоје подаци о детету рођеном ...1980. године у 21,30 часова, о смрти тог детета ...1980. године у 02,30 часова, док у рубрици "белешке" стоји да је сачињена белешка о смрти детета ...1980. године иако је дете преминуло ...1980. године. Према историји порођаја Медицинског факултета – Клинике за гинекологију и акушерство у Новом Саду, матични број .., тужилца је примљена дана ...1980. године у 10,30 часова, а као дан порођаја наведен је ...1980. године у 21,30 часова и као дан отпуста ...1980. године. Даље је констатовано да је дете живо, недонешено рођено, тешко 2.300 грама и дугачко 47 цм и да је одмах проплакало. У медицинској документацији за новорођенче је констатовано да је рођено живо мушко дете, превременом руптуром овојка и да је ...1980. године констатован смртни исход. На тужилцин захтев, 09.02.2004. године добила је фотокопију дела обдукционог записника под бр. ../1980 која је извршена ...1980. године, са патолошко анатомском дијагнозом на латинском језику, док јој је преостала документација никада није достављена, нити јој је достављена копија протокола из ког је, својевремено, докторка читала податке који се односе на обдукцију детета које је тужилца родила. У

Отпусној листи наведено је да је тужилца у болници била од ...1980. године до ...1980. године, дијагноза *partus praematurus. episitomiја. rev.crv.et vag suturae* и да се отпушта кући без детета које је умрло после порођаја. На основу фотокопије изворника матичне књиге рођених бр. .. наведено је презиме АА, пол детета мушки, датум рођења ...1980. године у 21,30 часова, име оца ББ, име мајке АА, рођена ..., са напоменом да је дете умрло ...1980. године, у ... . У изворнику матичне књиге умрлих бр. .. наведено је презиме АА, име није одређено, пол мушки, датум смрти ...1980. године у 02,30 часова, датум рођења ...1980. године, подаци о родитељима, пријавила смрт клиничка болница дана ...1980. године, а датум уписа ...1980. године. Општинско јавно тужилаштво Нови Сад је под бр. КТН 3263/02 од 18.02.2003. године доставило тужилци обавештење да је њена кривична пријава поднета 24.10.2002. године против НН извршилаца са ГАК у Новом Саду, због кривичног дела из члана 242. КЗ РС, дана 10.02.2003. године, одбачена због непостојања основане сумње да је извршено кривично дело наведено у кривичној пријави. Тужилца је била позвана као сведок у истражном поступку Ки 2159/2003, ради давања изјаве пред истражним судијом. Општинско јавно тужилаштво Нови Сад је под бр. КТН 3263/02 од 13.12.2004. године, обавестило тужилцу да је њена кривична пријава поднета против НН извршилаца са ГАК Нови Сад, због кривичног дела из члана 116. став 1. и члана 117. КЗРС, одбачена 13.12.2004. године, због апсолутне застареле кривичног гоњења. Такође је обавештењем истог тужилаштва под бр. КТН 6072/14 од 02.10.2014. године, тужилца обавештена да је њена кривична пријава поднета против НН извршилаца са ГАК Нови Сад, због кривичног дела одузимања малолетног лица из члана 191. став 1. и промене породичног стања из члана 192. став 1. КЗ, одбачена 02.10.2014. године, због апсолутне застареле кривичног гоњења. Решењем Вишег јавног тужилаштва у Новом Саду бр. КТ 260/18 од 05.12.2018. године, одбачена је кривична пријава тужилце поднета против др ВВ, др ГГ, др ДД, бабице ЂЂ и др ЕЕ, одговорних лица у Клиници ГАК Нови Сад, због кривичног дела одузимања малолетног лица из члана 116. став 2., у вези става 1. КЗ РС, јер је наступила апсолутна застарелост кривичног гоњења. Клинички центар Војводине се, на захтев суда, изјаснио да у расположивој медицинској документацији, на Клиници за гинекологију и акушерство у Новом Саду, која се односи на порођај тужилце од ...1980. године и обдукцију њеног преминулог новорођенчета, у Институту за патологију и хистологију у Новом Саду, нису садржани подаци о начину поступања са новорођенчетом након обдукције. Такође је наведено да у периоду од 1980. године до 1981. године, тела умрле и мртворођене деце су збрињавана кремирањем у за то предвиђеном посебном објекту у установи, при чему нису постојали интерни правилници, нити други општи акти који су регулисали поменуто поступање, па се о извршеној кремацији није водила посебна евиденција.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је у конкретном случају дошло до повреде права тужилце на приватан и породичан живот, гарантовано одредбом члана 8. Европске конвенције и члана 66. Устава Републике Србије, те да постоји одговорност тужене, јер је у поступку примарних медицинских установа уочено низ неправилности у раду, због чега тужилца до данас нема поуздане информације о судбини свог детета, јер јој је ускраћено право да зна истину. Због тога, по мишљењу нижестепених судова, тужилца је претрпела трајну повреду права на поштовање породичног живота, а одговорност тужене заснована је у пропусту да својим грађанима обезбеди делотворност истражних и других поступака у вези са аспектима породичног живота, пошто тужена није прописала и успоставила адекватне процедуре и механизме који би омогућили тужилци да благовремено добије све

информације о судбини њеног детета, односно да сазна истину и тиме, за убудуће, отклони сваку неизвесност и сумњу.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом тужене указује на погрешну примену материјалног права у погледу правног основа за признавање тужиљи накнаде нематеријалне штете. С тим у вези, чињенично стање је непотпуно утврђено, како у погледу постојања неправилног и незаконитог рада органа тужене, тако и противправности у њиховом поступању, а у смислу одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима.

Новчана накнада нематеријалне штете прописана је одредбом члана 200. став 1. Закона о облигационим односима, тако што за претрпљене физичке болове, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности, наружености, повреде угледа, части, слободе или права личности, смрти блиског лица, као и за страх, суд ће, ако нађе да околности случаја, а нарочито јачина болова и страха и њихово трајање то оправдава, досудити правичну новчану накнаду, независно од накнаде материјалне штете, као и у њеном одсуству.

Право на поштовање приватног и породичног живота прописано је одредбом члана 8. став 1. Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода, тако што свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

Према одредби члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, правно лице одговара за штету коју је његов орган проузроковао трећем лицу, у вршењу или у вези са вршењем својих функција.

У конкретном случају, постоји релевантна медицинска документација о току порођаја тужиље ...1980. године, отпусна листа и обдукциони записник који садржи патолошко-анатомску дијагнозу смрти њеног детета ...1980. године. Клиника на којој је обављен порођај тужиље је уредно пријавила смрт детета матичној служби, па је у матичну књигу рођених која се води за матично подручје Нови Сад извршен упис, како рођења, тако и смрти детета, са презименом АА, мушког пола, што је такође наведено и у изводу из матичне књиге умрлих која се води за матично подручје Нови Сад под текућим бројем .. за годину 1980., у којој је уписана чињеница смрти лица чије име није одређено, презимена АА, које је преминуло ...1980. године у 02,30 часова, на основу пријаве Клиничке болнице Нови Сад. Тужиља у чињеничним наводима тужбе наводи да никада није могла да се помири са тим да је њено дете преминуло јер није видела његово тело и није могла да га сахрани. Општинско јавно тужилаштво у Бачкој Паланци је, с тим у вези, поступало по њеним кривичним пријавама и обавештавало је о донетим одлукама.

Код таквог стања ствари, нејасно је шта је правни основ тужиљиног потраживања накнаде нематеријалне штете, односно које право личности јој је повређено неправилним или незаконитим поступањем органа тужене, који је то орган чијим је поступањем тужиљи причињена штета и у чему се састоји противправност његовог поступања. Наиме, обострано уживање родитеља и детета у заједничком друштву представља основни елемент породичног живота, у смислу одредбе члана 8. Европска конвенције, па у случају сумње родитеља о статусу њихове новорођене деце

обавеза је државе да им пружи поуздане информације о судбини њихове деце, како би имали могућност да сазнају истину. Суштина повреде овог права је у реакцијама и ставовима државних органа у ситуацији када се тражи њихово активно деловање. Пошто се код тужиље појавила сумња у званичан извештај о смрти њеног детета у ситуацији када није видела његово тело и није јој омогућено да га сахрани, следи да је обавеза надлежних органа била да утврде истину о судбини тужиљиног детета. Међутим, пошто је, на основу до сада изведених доказа утврђено да је сахрањивање тужиљиног детета обавила клиника на којој се она породила, а која је правно лице и одговара за пропусте у раду својих запослених на основу одредбе члана 171. став 1. Закона о облигационим односима, следи да је та клиника била дужна да тужиљи пружи информације које је тражила. Свакако, клиника је била дужна и да тужиљи, на њен захтев омогући да сахрани своје дете. С тим у вези, нижестепени судови су пропустили да утврде и цене да ли су надлежни органи тужене пружили тужиљи поуздане информације о статусу и судбини њеног детета, или је, супротно томе, то била обавеза клинике на којој се породила. Услов за накнаду претрпљене штете, како материјалне, тако и нематеријалне, јесте предузимање штетне (противправне радње) у узрочној вези са штетом, као последицом, а која је, у случају одговорности за нематеријалну штету, у психичкој сфери оштећеног. Да би тужена Република Србија била одговорна и дужна да предметну штету накнади тужиљи, нужно је било утврдити да ли постоји противправна радња њеног органа која је узрок предметне штете, што би било за случај да надлежни орган тужене није предузео радње из своје, законом установљене, надлежности након што му је тужиља пријавила своју сумњу у погледу судбине детета које је родила ...1980. године, а те чињенице нису утврђене.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуке нижестепених судова укинуо, а укинута је и одлука о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона о парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да првостепени суд утврди правни основ тужиљиног потраживања накнаде нематеријалне штете како би имао могућност да цени пасивну легитимацију тужене. Ако закључи да је тужена пасивно легитимисана у овој парници, првостепени суд ће утврдити да ли постоје пропусти у поступању надлежних органа тужене у вршењу или у вези са вршењем њихових функција, у смислу неправилног или незаконитог поступања које је у узрочно-последичној вези са правним основом по ком тужиља тражи накнаду предметне штете, да би потом, након што чињенично стање у потпуности и правилно утврди, имао могућност да, правилном применом материјалног права, донесе нову и закониту одлуку.

На основу изложеног, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео применом одредбе члана 416. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина,с.р.**

**За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић**